ČNB ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

ČNB jako garant cenové a finanční stability

Jan Frait
viceguvernér

Univerzita J. E. Purkyně Ústí nad Labem
28. 4. 2026

Koruna, NBČ/ČNB a její výročí

ČNB

2026 – 100. výročí založení Národní banky Československé:

- ustavující valná hromada Národní banky Československé se konala 26. března 1926 a rozhodla o vzniku banky na podporu domácí měny k 1. dubnu 1926

2026 – 20. výročí sjednocení dohledů nad finančním trhem pod střechou ČNB:

- ČNB byla původně jen orgánem mikroobezřetnostního dohledu nad bankami
- dohled nad institucemi z dalších sektorů (pojišťovny a penzijní společnosti) získala po složité diskuzi z let 2004 a 2005

2025/2026 – další loňská či letošní důležitá výročí:

- 30 let od zavedení plné směnitelnosti koruny
- 25 let od posledního úpadku velké banky, resp. od konce velké bankovní krize, a propuknutí sporu o nezávislost ČNB (Ústavní soud ji potvrdil v červnu 2001)
- 25 let od šoku způsobeného událostí „September 11, 2001“ a rozšíření obav centrálních bank z příliš nízké inflace/deflace

ČNB ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

1

Koruna a inflace

Kurzy české měny v její moderní historii

Kurz koruny proti hlavním měnám

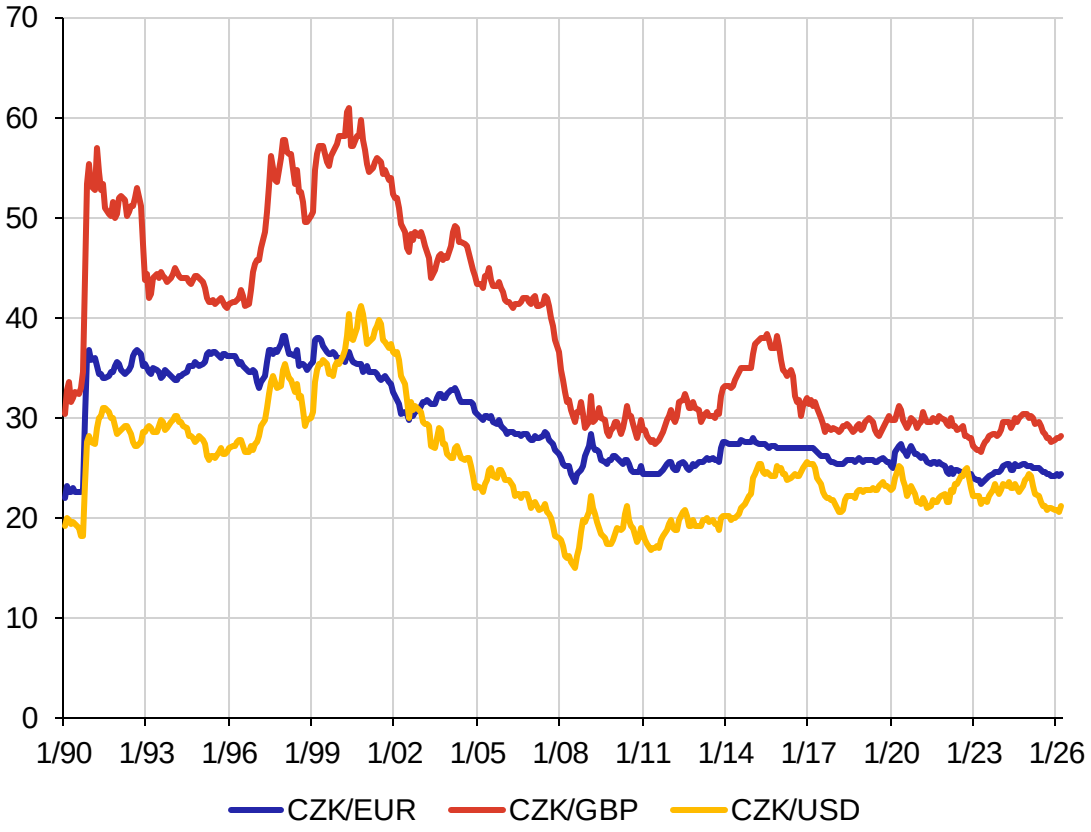

Nominální a reálný kurz proti koši měn

(1993=100, pokles znamená zhodnocení koruny)

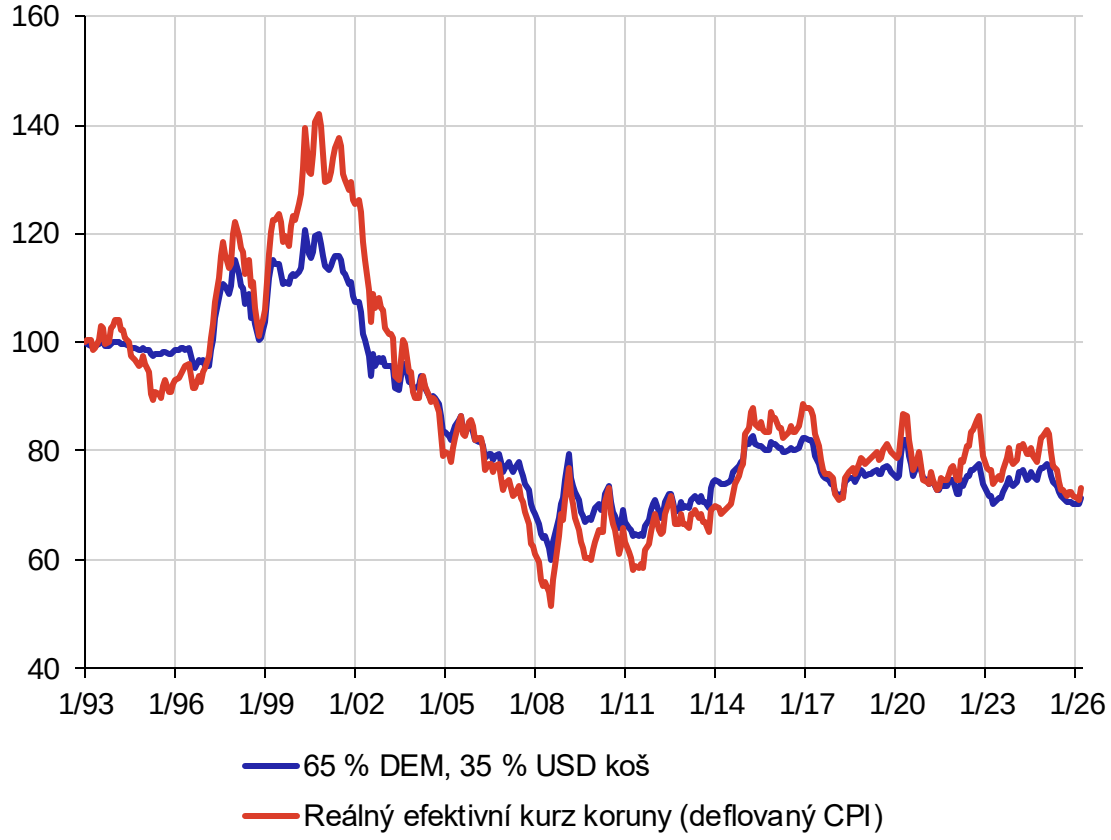

Devizové rezervy jako nástroj pro obranu kurzu

Globální devizové rezervy (bez zlata)

(mld. USD)

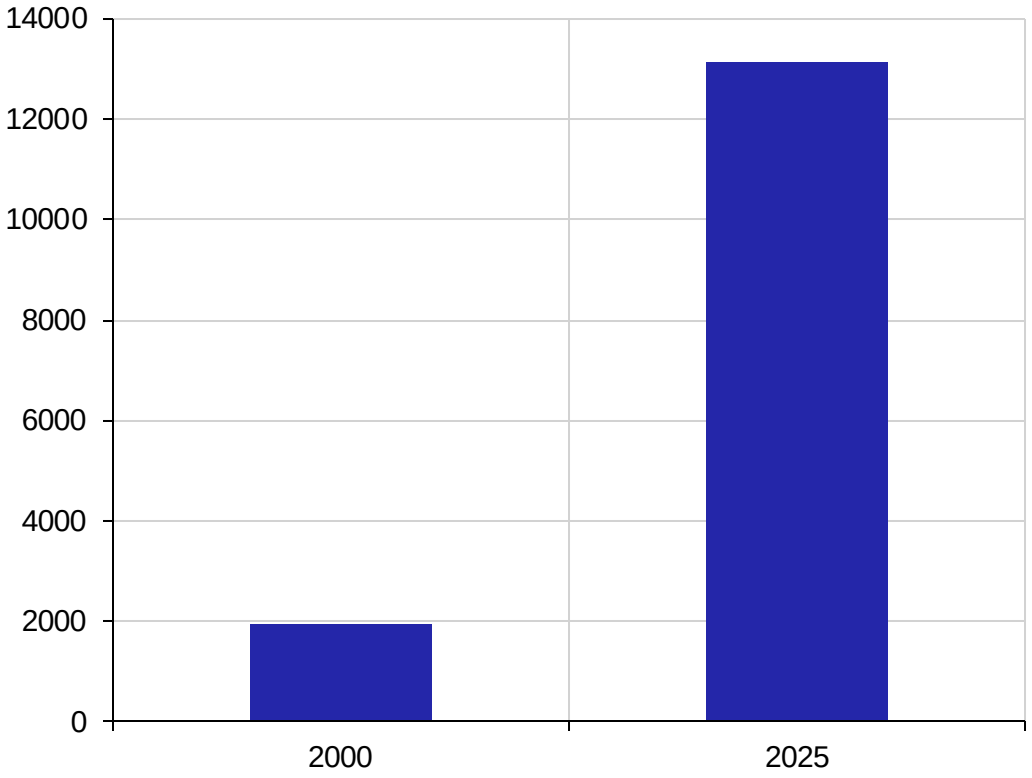

Devizové rezervy ČNB (bez zlata)

(mld. USD)

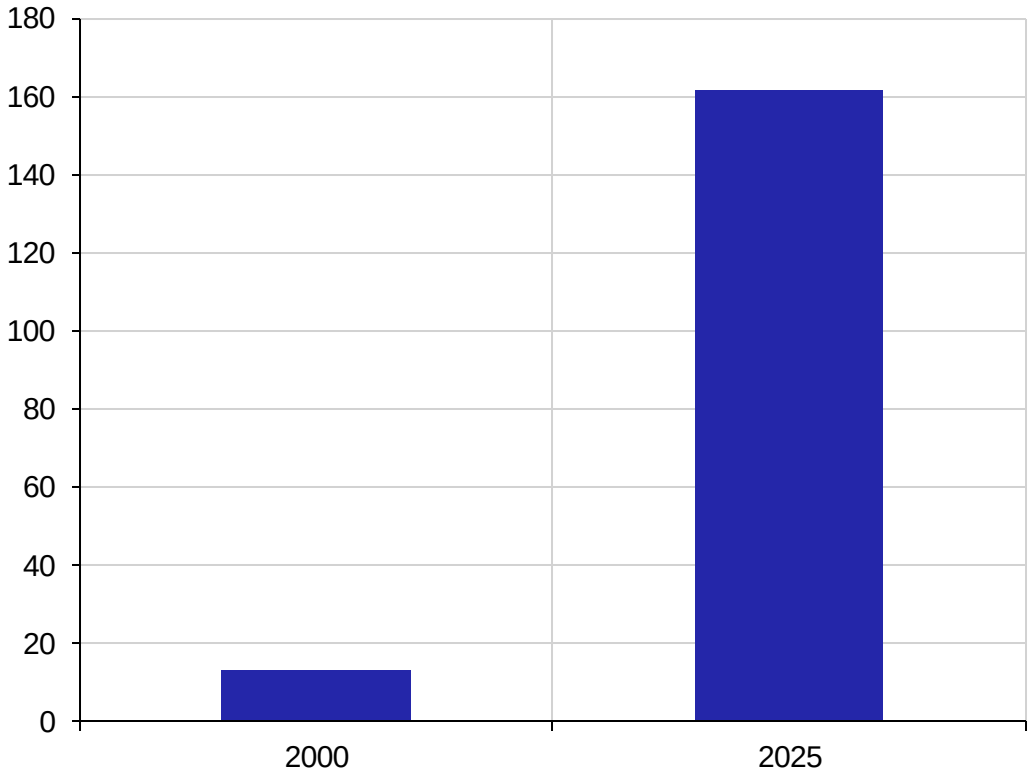

Zdroj: MMF

Inflace a inflační cíle v dlouhodobém pohledu

Inflace spotřebitelských cena a inflační cíle ČNB

(srovnání inflace a cílů ČNB pro inflaci, v %)

Zdroj: ČNB

Domácí cenová hladina v dlouhodobém pohledu

Porovnání skutečné a „implikované“ cenové hladiny

(implikovaná cenová hladina předpokládá, že inflace by byla vždy rovná cíli)

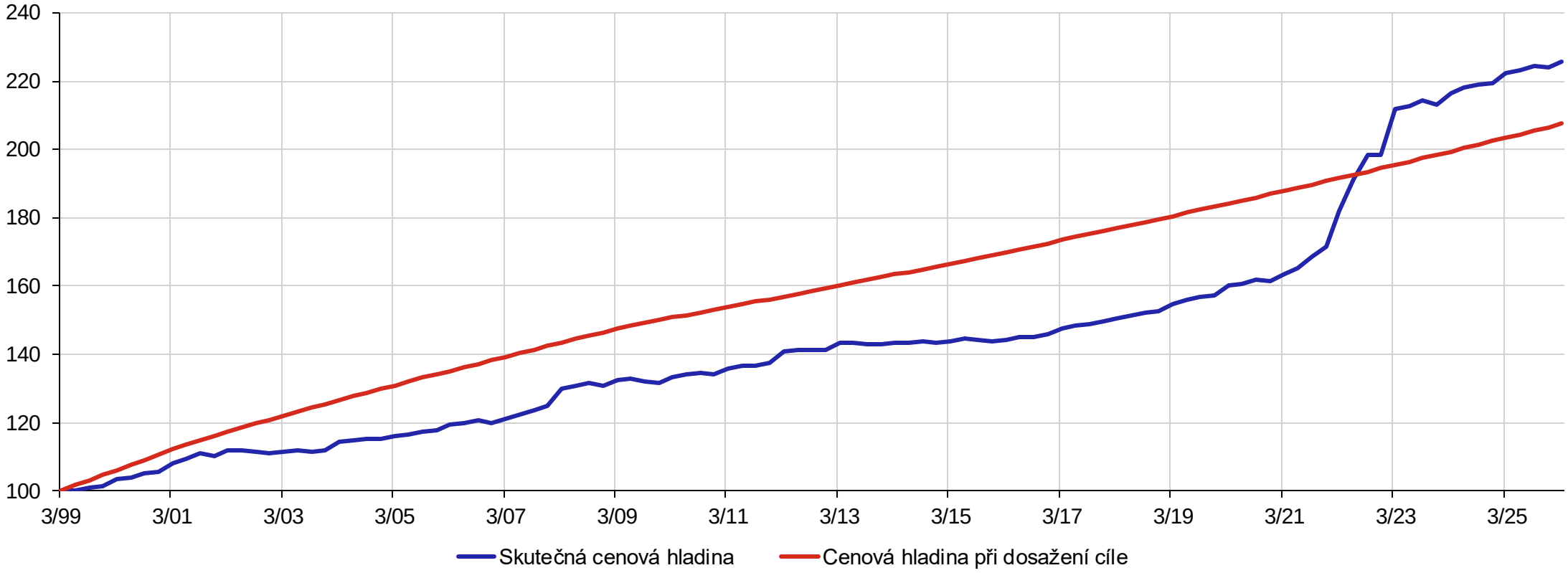

Zdroj: ČNB

Krátké úrokové sazby a inflace v dlouhodobém pohledu

Hlavní sazby ČNB a míra inflace

(%)

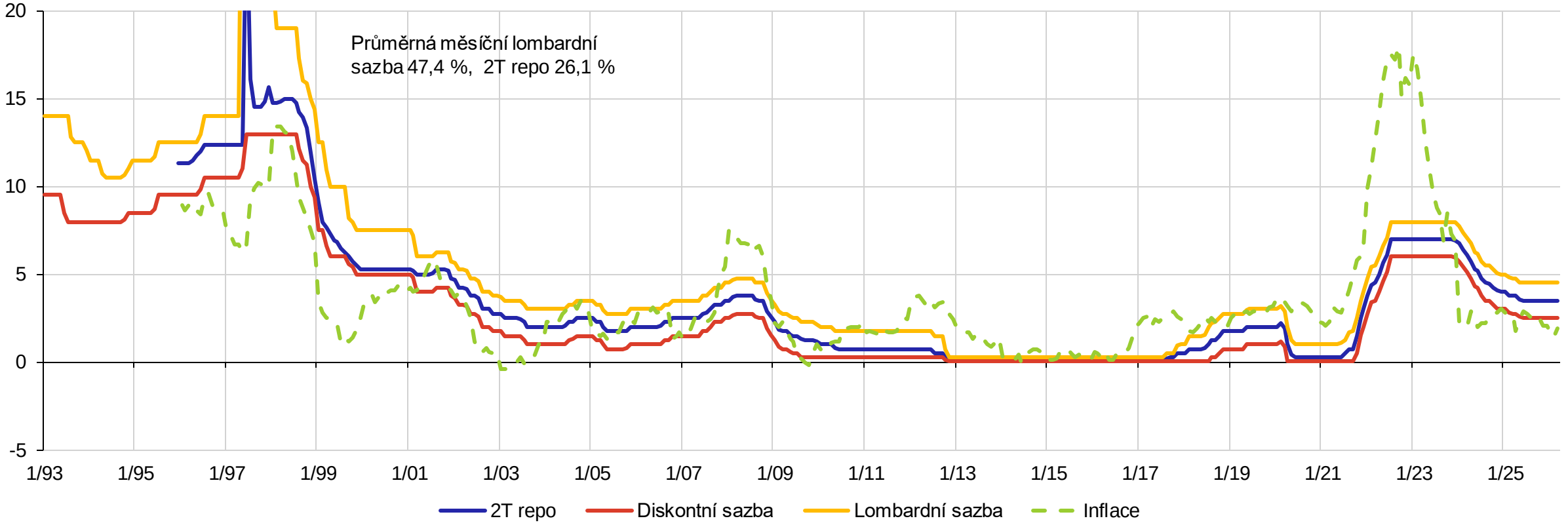

Zdroj: ČNB

ČNB ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

2

ČNB jako integrovaný orgán dohledu

ČNB jako integrovaný orgán dohledu nad FT

1998 až 2000 – hluboká bankovní krize v ČR

- český stát vynaložil na stabilizaci bank v letech 1992 až 2003 zhruba čtvrtinu tehdejšího HDP, tj. 400 mld. Kč (nHDP 1995 1,6 bil. Kč, nHDP 2025 8 bil. Kč)

2001 – počátek budování struktur ČNB pro plnění dohledových cílů

- 2004 – zařadila finanční stabilitu mezi své klíčové cíle (makroobezřetnostní politika)
- 2006 – přebrala dohled nad celým finančním sektorem
- 2008 – zřídila útvar na ochranu spotřebitele zaměřený na bankovní úvěry domácnostem
- 2013 – byla formálně svěřena zodpovědnost za makroobezřetnostní politiku
- 2016 – „dostala“ dohled nad nebankovními poskytovateli úvěrů na spotřebu
- 2016 – ustanovena orgánem pro řešení krizových situací bank a pojišťoven
- 2025 – stala se regulátorem poskytovatelů služeb v oblasti krypto/digitálních aktiv, v roce 2026 udělila první povolení

Společenská smlouva o úloze dohledu v Česku

Vznikla v reakci na makroekonomickou nestabilitu a hlubokou bankovní krizi v letech 1998-2000

Byla potvrzena po globální finanční krizi/následné dluhová krize v eurozóně 2007 až 2009/2012

- český stát nebude zachraňovat banky za peníze daňových poplatníků…
- … a bude za tímto cílem vybavena dostatečnými pravomocemi

ČNB jako jedna z prvních centrálních bank v Evropě a i ve světě zavedla plně integrovaný dohled nad finančním trhem

V EU stojí oproti integrované ČNB košatá struktura ESFS zahrnující:

- ECB (SSM) Frankfurt, ESRB Frankfurt, EBA Paris, ESMA Paris, EIOPA Frankfurt, AMLA Frankfurt, SRB Brusel + národní orgány

ČNB opakovaně čelí tlakům na přesun pravomocí směrem k orgánům EU v rámci tzv. debaty o postavení „home-host“

ČNB ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

3

Vývoj finančního sektoru

Cyklické výkyvy v domácím bankovním sektoru

Bankovní úvěry v ČR v relaci s velikostí ekonomiky

(v %, úvěry poskytnuté soukromému nefinančnímu sektoru)

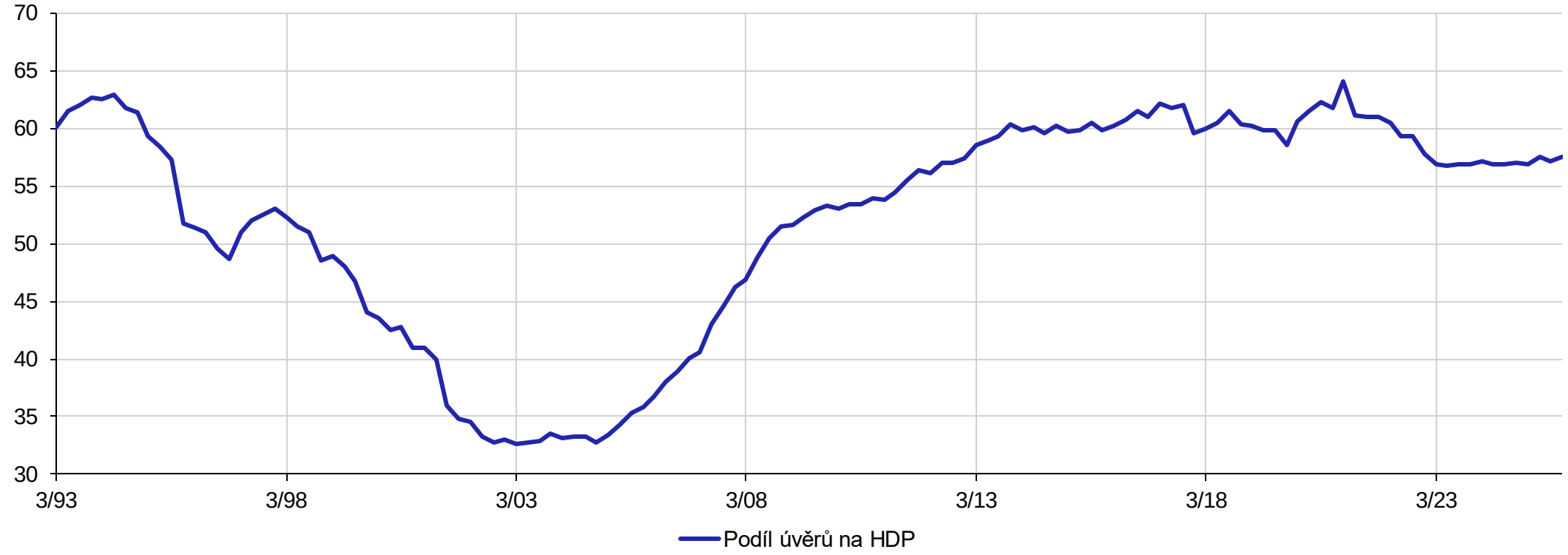

Zdroj: ČNB

Úvěrový cyklus v Česku

Dynamika bankovních úvěrů a podíl nevýkonných úvěrů

(%)

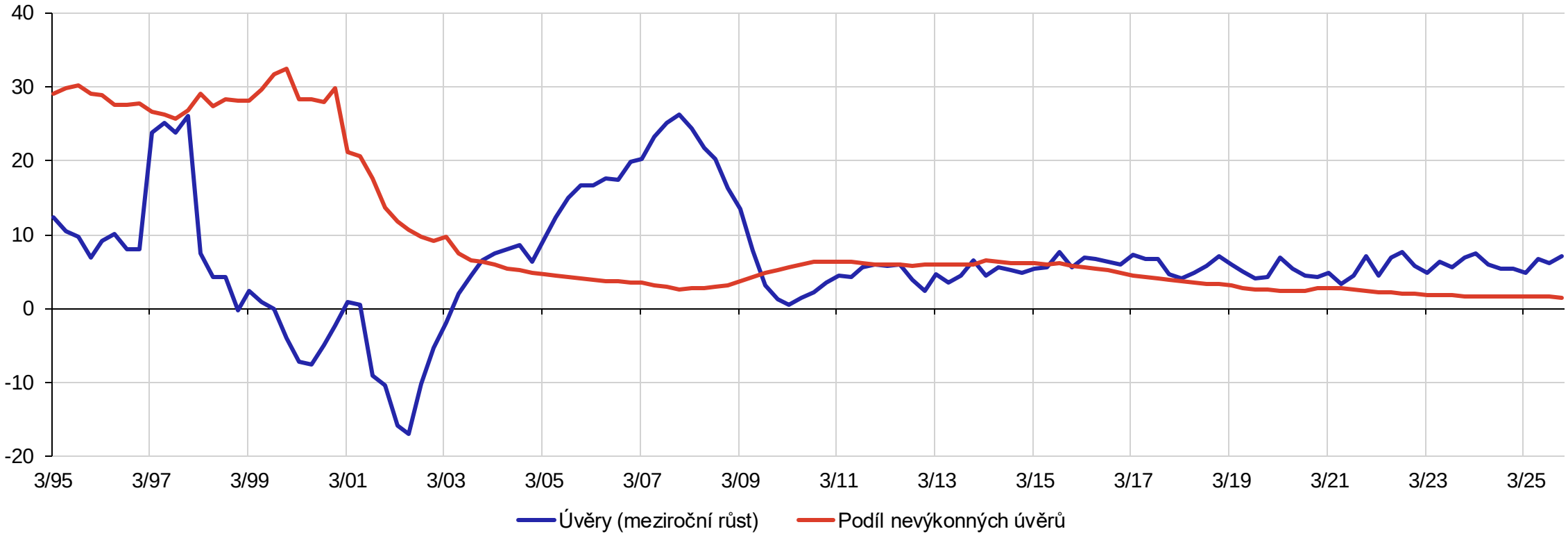

Zdroj: ARAD, ČNB

Aktiva bankovního sektoru od „restartu“

Aktiva se skoro zpětinásobila

(mld. CZK)

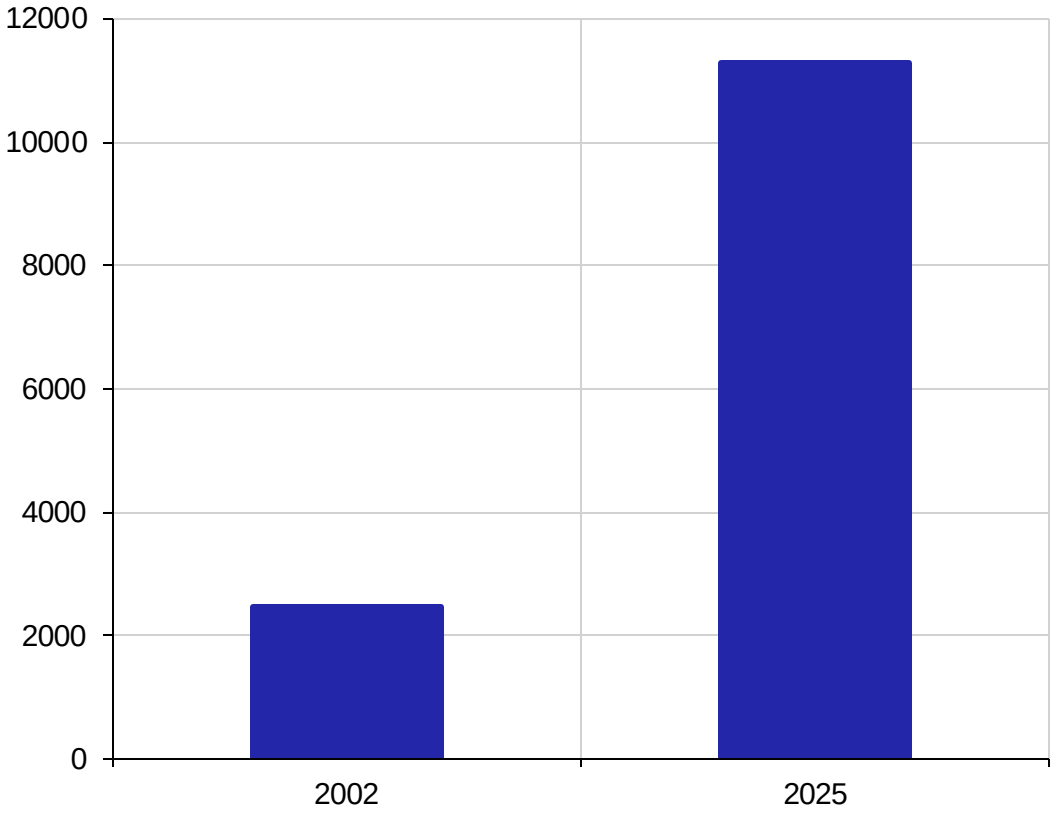

Zdroj: ARAD, ČNB

Úvěry podnikům se jen ztrojnásobily

(mld. CZK)

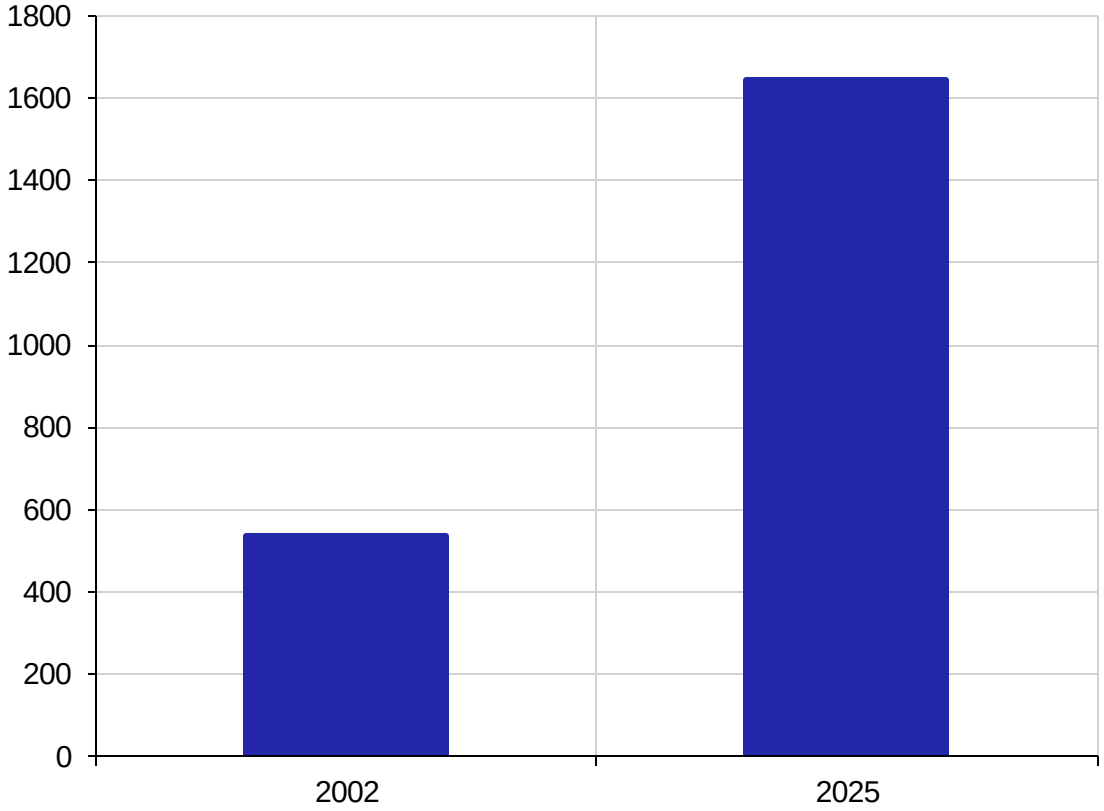

Zdroj: ARAD, ČNB

Úvěry bankovního sektoru od „restartu“

Hypotéky z nuly na hlavní aktivum

(mld. CZK)

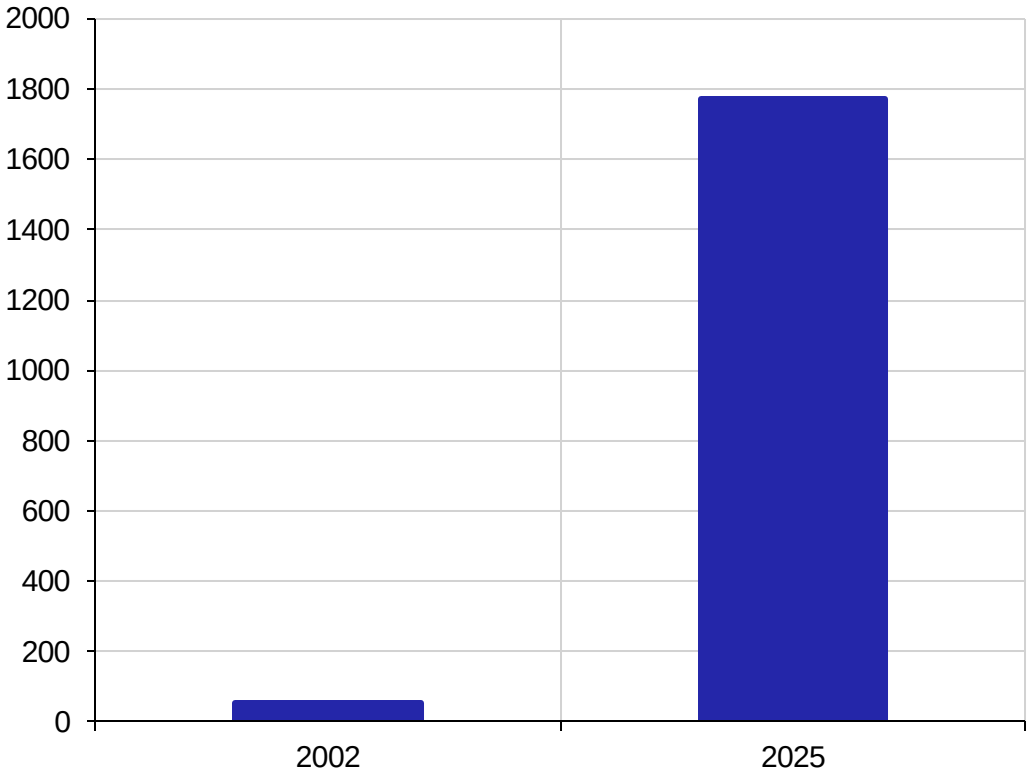

Podíl hypoték na aktivech bank je již větší než podíl úvěrů podnikům

(%)

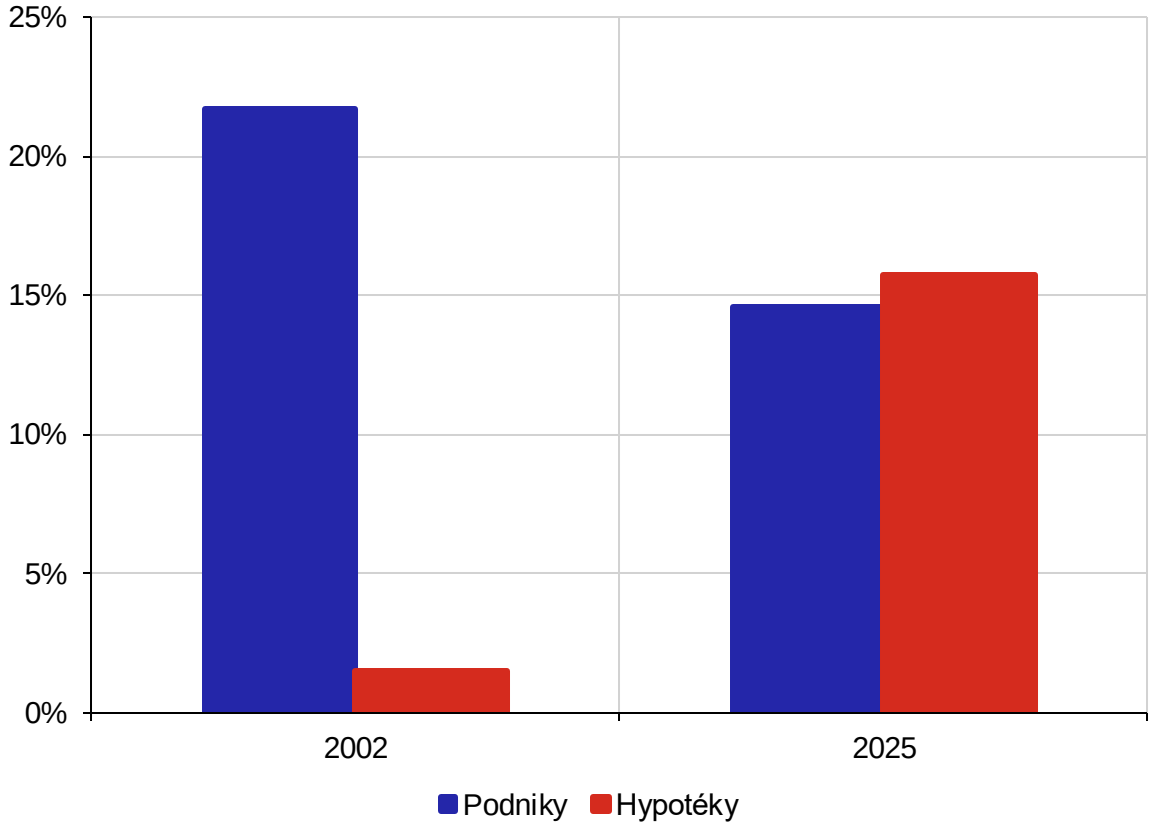

Relativní ceny bytových nemovitostí

Indikátory PTI a PTR

(podíl ceny průměrného bytu k ročnímu příjmu a ročnímu nájmu)

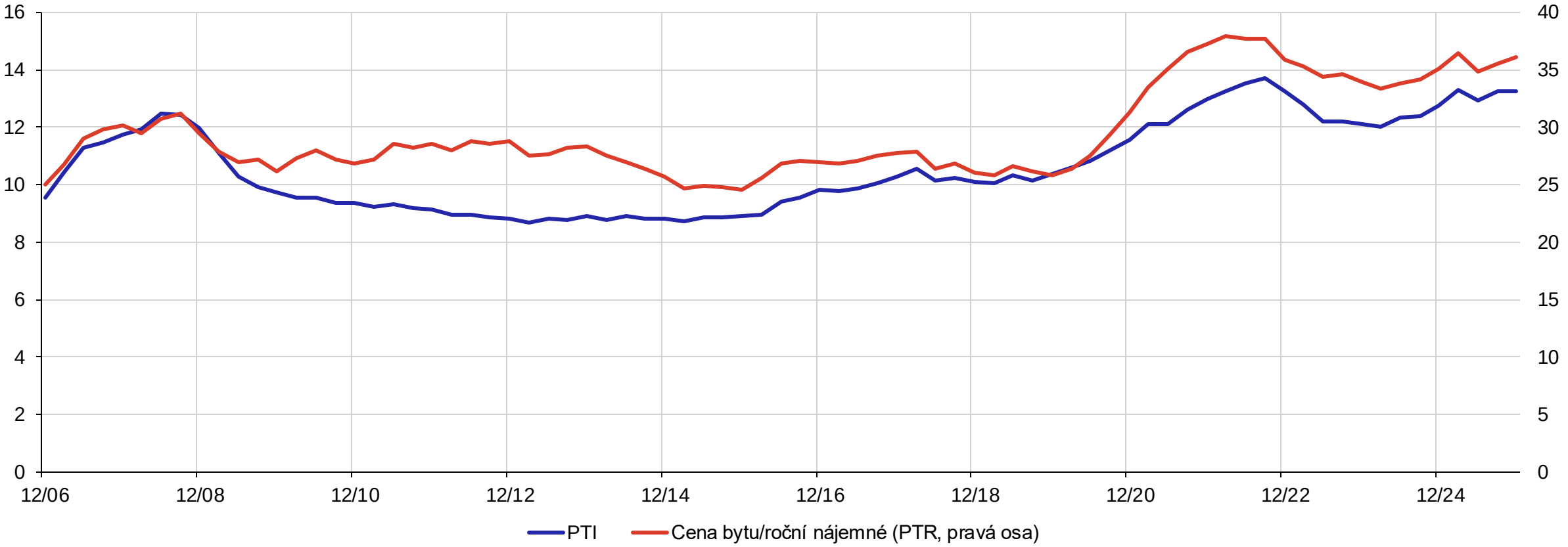

Zdroj: ČNB

Vývoj dluhu

Dluh soukromého nefinančního sektoru k HDP

(v %)

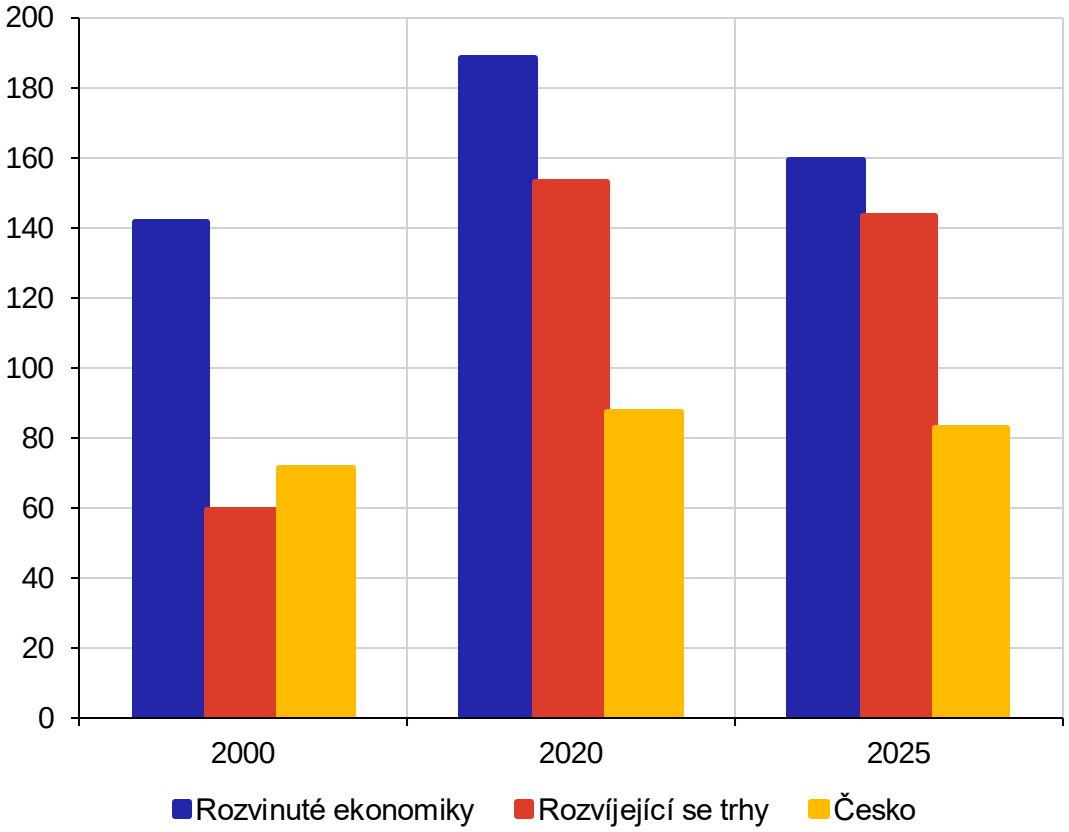

Zdroj: BIS

Dluh veřejného sektoru k HDP

(v %)

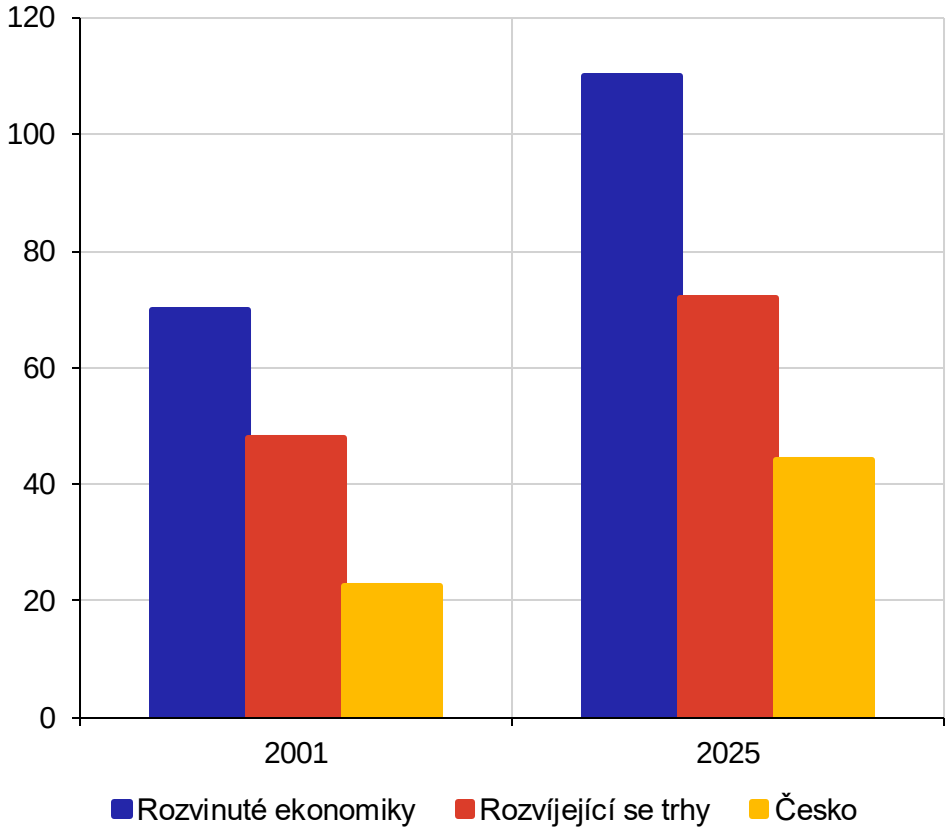

Zdroj: MMF, ČSÚ

Strukturální změny v domácím bankovním sektoru

Struktura bankovních úvěrů dle typu úvěru

(v mld. Kč)

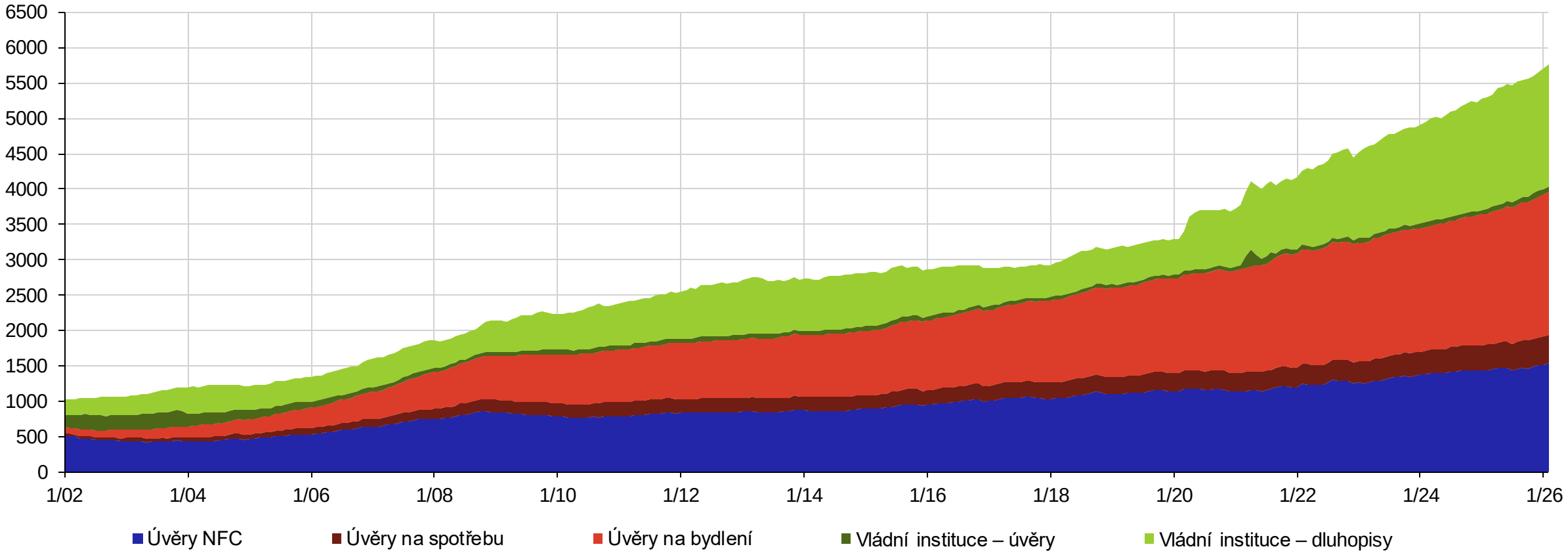

Zdroj: ČNB

ČNB a jí dohlížený finanční sektor v roce 2026

ČNB stojí na počátku 2. čtvrtiny 21. století pevně jako:

- centrální banka se stoletou historií s primárním cílem pečovat o zdravé peníze a stabilní měnu
- integrovaný dohledový orgán domácího finančního sektoru, který je
  - zdravý,
  - moderní,
  - rozmanitý,
  - přiměřeně dynamický
  - nákladově efektivní a ziskový,
  - disponující účinnými systémy řízení rizik,
  - vysoce odolný proti šokům díky silné kapitálové a likviditní pozici bank a dalších finančních institucí.

ČNB ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

Děkuji za pozornost

Jan Frait
viceguvernér ČNB
jan.frait@cnb.cz